

MAGYAR ÜGYVÉDI KAMARA
másodfokú fegyelmi tanácsa

FF/021/2019.

A Magyar Ügyvédi Kamara Fegyelmi Fellebbviteli Tanácsa **Dr. ....** ügyvéd (KASZ: ..... iroda: .....) fegyelmi ügyében a Budapesti Regionális Fegyelmi Bizottság Fegyelmi Tanácsának 2019. március 4. napján 2018.F.184/12. sz. alatt hozott határozata ellen **Dr. ....** ügyvéd részéről bejelentett fellebbezés folytán 2019. július 8. napján tartott tárgyalásán a következő

határozatot

hozta:

A Fegyelmi Fellebbviteli Tanács a Budapesti Regionális Fegyelmi Bizottság Fegyelmi Tanácsának 2018.F.184/12. sz. határozatát megváltoztatja, és az eljárást megszünteti.

Mentesíti az eljárás alá vont ügyvédet az elsőfokú eljárás költsége alól, a másodfokú eljárás költségének (50.000.-Ft, azaz ötvenezer forint) viselésére pedig a Budapesti Ügyvédi Kamarát kötelezi. A másodfokú fegyelmi eljárás átalányköltségét a Budapesti Ügyvédi Kamara a jogerős és végrehajtható fegyelmi határozatban a költségek megfizetésére előírt határidő leteltét követő tizenöt napon belül átutalja a Magyar Ügyvédi Kamara részére.

A határozat jogerős.

A másodfokú határozatot az eljárás alá vont ügyvéd, és az országos fegyelmi főbiztos közigazgatási perben támadhatja meg. A keresetlevelet a másodfokú határozat kézbesítéstől számított 30 napon belül a közigazgatási perekre irányadó szabályok szerint kell az országos fegyelmi bizottság ellen előterjeszteni.

I.

A fegyelmi eljárás alapja és eljárási keretei

1. **Dr. ....** eljárás alá vont ügyvéd ellen – jogi képviselője útján – ..... (a szerződés szerinti vevő) tett adásvétel kapcsán történt okiratszerkesztést és letétkezelést kifogásoló, fegyelmi eljárás elrendelésére irányuló bejelentést a Budapesti Ügyvédi Kamaránál a 2017. november 27-én érkezett beadványában. A bejelentésben a panaszos a közte és ..... eladó között, az eljáró ügyvéd előtt, a Budapesti 2. számú Körzeti Földhivatal IV. kerületi ingatlan-nyilvántartásában ..... hrsz. alatt felvett, természetben a ..... alatti, ... négyzetméter alapterületű ingatlan tekintetében kötött szerződéssel összefüggésben tanúsított ügyvédi eljárást kifogásolta.

2. A Budapesti Ügyvédi Kamara Elnöke – 2017. V. 500 szám alatt – 2017. november 28-án rendelt el előzetes vizsgálatot az eljárás alá vont ügyvéddel szemben. Ennek keretében a Budapesti Kamara

Fegyelmi Főmegbízottja – a 2017. november 30-án kelt, 2017.V.500/4. számú átiratában – igazoló nyilatkozat és bizonyítékok csatolására hívta fel az érintettet.

3. Dr. .... eljárás alá vont ügyvéd a felhívást 2017. december 6-án vette át, melyre a 2017. december 14-én kelt és 2017. december 19-én érkezett beadványában – mellékletekkel kiegészített – a felelősségét érdemben vitató nyilatkozatot tett.

4. A fegyelmi megbízott 2018. február 23-án kelt javaslatára, a Budapesti Kamara Elnöke az előzetes vizsgálat időtartamát – még ugyanezen a napon kelt intézkedésével – három hónappal meghosszabbította.

5. A fegyelmi megbízott 2018. május 25-én kelt 2017.V.500/7. szám alatt összefoglaló jelentést terjesztett elő, melyben a fegyelmi eljárás elrendelését indítványozta. A Budapesti Ügyvédi Kamara elnöke a fegyelmi eljárást a 2018. május 29-én kelt intézkedésével elrendelte és ugyanezen a napon erről a tényről a panaszost értesítette.

6. A Budapesti Ügyvédi Kamara Fegyelmi Tanácsa az ügyben 2018. szeptember 24-re tárgyalást tűzött ki, amely azonban eljárási akadályok miatt nem volt megtartható. Ezt követően jogszabályváltozás folytán – az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 114. § (1) és 208. § (22) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – 2018. december 20-án, az ügy kötelező jelleggel a Budapesti Regionális Fegyelmi Bizottságára (a továbbiakban: első fokú fegyelmi tanács) került átszignálásra.

7. Az első fokú fegyelmi tanács az ügyben több tárgyalást tartott és érdemi bizonyítást vett fel. Ennek keretében meghallgatta az eljárás alá vont ügyvédet és a bejelentőt is. Intézkedett továbbá a kifogásolt szerződésben szereplő eladó ..... meghallgatása érdekében, aki azonban szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg. Minthogy az ügyvédi kamara fegyelmi szekciójának a mulasztóval szemben semmilyen törvényes kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésére, így .....tanúkénti meghallgatásától a továbbiakban el kellett tekinteni.

8. Dr. .... eljárás alá vont ügyvéd az eljárás során fegyelmi felelősségét nem ismerte el, a letét kifizetésével kapcsolatosan pedig véltensége alátámasztására vonatkozó írásszakértői véleményt csatolt.

9. Az első fokú fegyelmi tanács, a 2019. március 4-én kelt és 2019. március 25-én kézbesített, 2018. F. 184/12. számú határozatában dr. .... eljárás alá vont ügyvéd felelősségét 1 rendbeli szándékos, folytatólagos fegyelmi vétség elkövetésében állapította meg, s emiatt 100.000 HUF pénzbírság fegyelmi büntetéssel sújtotta. Kötelezte továbbá az eljárás során felmerült eljárási költségek megfizetésére is.

10. A fegyelmi határozattal szemben az eljárás alá vont ügyvéd, törvényes határidőn belül, 2019. április 5-én előterjesztett beadványában részletes ténybeli és jogi indokolással ellátott írásbeli fellebbezést terjesztett elő, melyben az első fokú határozat megváltoztatását és az eljárás – elévülés címén – történő megszüntetését indítványozta. Okfejtésében hivatkozott arra, hogy – miként az az

első fokú fegyelmi tanács az adásvételi előszerződés vonatkozásában meg is állapította – 2013. augusztus 6-án a letétkezeléssel összefüggésben is befejeződött a terhére rótt mulasztás, minthogy a szerződésnek az eladó által történt aláírásakor a letétet ki is fizette, mely tény pedig igazságügyi írásszakértői vélemény szintűgy alátámasztott.

11. A jogorvoslatra figyelemmel a Magyar Ügyvédi Kamara Másodfokú Fegyelmi tanácsa (a továbbiakban: másodfokú fegyelmi tanács) 2019. július 8-ra tárgyalást tűzött ki, melyről az eljárás alá vont ügyvédet és az országos fegyelmi főbizont (a továbbiakban: fegyelmi főbizonos) szabályszerűen idézte.

12. A fegyelmi főbizonos 2019. április 17-én kelt beadványában, reflektálva a fellebbezésben foglaltakra is, az első fokú határozat helybenhagyását indítványozta.

13. A másodfokú fegyelmi tárgyaláson az fegyelmi főbizonos az indítványában foglaltakat fenntartotta. Az eljárás alá volt ügyvéd a fellebbezésében foglaltakat ugyancsak fenntartva, elévülés címén indítványozta az eljárás megszüntetését. A korábbi beadványában foglaltakat azzal egészítette ki, hogy a letét kifizetését követően, már nem is volt mód arra, hogy a mulasztást „megszüntesse”. Kérdésre előadta, hogy az ügygel kapcsolatban más eljárás nem indult vele szemben.

II.

Az első fokú fegyelmi tanács által megállapított tényállás és jogi indokolás összefoglalása

14. Az első fokú fegyelmi tanács által megállapított tényállás szerint ..... (bejelentő) 2013. július 2-án eladott egy ..... ingatlant, melynek vételárából (..... HUF) a terhek kiegyenlítése után másik lakást kívánt vásárolni. Ezt követően, 2013. augusztus 6-án, dr. .... eljárás alá vont ügyvéd előtt és általa szerkesztetten, valamint ellenjegyezten, ... vevő és ..... eladó, – eltérő időpontokban – ingatlan adásvételi előszerződést írtak alá, az 1. pontban körülírt ingatlan vonatkozásában. Az ingatlan vételára ..... HUF volt. A szerződés tartalma szerint az eladó arról is nyilatkozott, hogy a vevőtől ..... HUF összegnek előleg címén történő átvételét elismeri (szerződés 2. pont). A szerződés szintűgy tartalmazza, hogy a vételár további részét, ... HUF-ot a vevő az ügyvéd kezeihez fizetett meg quasi letéti rendeléssel, melyet az ügyvéd az aláírásakor az eladónak jogosult kifizetni.

15. Az előszerződés rendelkezik arról, hogy a végleges szerződés megkötésére az ingatlan tehermentesítését követően kerül sor, a vevő azonban ingatlant ennek hiányában is, az előszerződés aláírásával egyidejűleg birtokba veheti, ami ténylegesen meg is történt. A szerződő felek az adásvételi előszerződést 2014. augusztus 25-én, közös megegyezéssel, ex tunc hatállyal felbontották. Az erről készült okiratban rögzítették, hogy az előszerződés megkötésekor mindketten tévedésben voltak, és a vevő a vételárból semmit nem fizetett meg az eladó részére sem közvetlenül, sem ügyvédi letét útján.

16. Az első fokú fegyelmi tanács megállapította azt is, hogy a bejelentő – a saját kétségbe nem vont előadása szerint – az okiratok megszerkesztésének időpontjában az alkoholizmusa miatt ritkán volt

„beszámítható” állapotban. Szintúgy a tényállás része, hogy dr. .... ügyvéd a bejelentő oldalán közreműködve 2014. július 21-én, levélben kérte az eljárás alá vont ügyvédtől a letétbe helyezett összeg visszafizetését.

17. Jogi indokolásában az első fokú fegyelmi tanács kifejtette, hogy az adásvételi előszerződés szerkesztése és ellenjegyzése, valamint a letétkezelés annak ellenére is elválik egymástól, hogy az ügyvéd letétet csak az általa végzett ügylethez kapcsolódóan végezhet. Így a fegyelmi eljárás tárgyává tett két cselekményt a fegyelmi vétség vizsgálata kapcsán is önállóan kell kezelni.

18. Erre figyelemmel az első fokú fegyelmi határozat rögzítette, hogy az adásvételi előszerződéssel, mint okiratszerkesztéssel kapcsolatos ügyvédi tevékenység a fegyelmi eljárás keretében már nem vizsgálható, mivel az ezzel kapcsolatos sérelmek miatt a bejelentő csak 2017. november 23-án, elévülési időn túl fordult a kamarához.

19. A letétkezeléssel összefüggésben az első fokú határozat azt rögzíti, hogy az eljárás alá vont ügyvéd többszörös mulasztást követett el: amennyiben 2013. augusztus 6-án nem készített letéti szerződést, valamint elmulasztotta a letét megfelelő bizonylatolását is, így annak kifizetéséről szóló okirat máig sem áll rendelkezésre. Az első fokú fegyelmi tanács ebből azt a következtetést vonta le, hogy a letétkezelés megsértése olyan „állapot”, ami még mindig fennáll, minek folytán ebben a kérdésben az eljárás alá vont ügyvéd vétkessége vizsgálendő. Ugyanakkor azt a megállapítást teszi – osztva a fegyelmi biztos álláspontját – hogy a letét kifizetésére vonatkozóan „nem tesz megállapítást”. Végül megállapítja, hogy a letétkezeléssel kapcsolatos adminisztratív szabályokat az eljárás alá vont ügyvéd a mulasztásokkal megsértette, és emiatt a fegyelmi felelősségét folytatólagosan elkövetett szándékos fegyelmi vétség elkövetésében állapította meg.

20. A jogi háttér kapcsán az első fokú határozat – az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Üt.) 37. §-a az Üttv 107. § egybevetéséből, valamint a fegyelmi eljárásról szóló 20/2018. (XI. 26.) MÜK szabályzat (a továbbiakban FESZ) 1.4. pontjának felhívásával – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jelen eljárásban:

- az eljárási kérdéseket érintően a jelenleg hatályos eljárási szabályokat (Üttv., FESZ.),
- az anyagi jogi szabályok körében pedig a cselekmény elkövetésekor hatályos szabályokat [Üt., az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól szóló 8/1999. (III. 22.) MÜK Szabályzat módosításáról és egységes szerkezetbe foglalásáról szóló 5/2008. (X. 27.) MÜK szabályzat, kiegészítve a kiegészítéséről szóló 1/2011. (VI. 17.) MÜK szabályzattal (a továbbiakban: ÜESZ)] kell alkalmazni.

A letétkezelés körében emellett a az ügyvédek letét- és pénzkezeléséről szóló 4/1999. (III. 1.) MÜK szabályzatot tekintette irányadónak, szemben a fegyelmi megbízottnak (jogszabályváltozás folytán: fegyelmi biztos) a letét- és pénzkezelés, valamint letétnyilvántartás részletes szabályairól szóló 1/2014. (XI. 03.) MÜK szabályzatra történő hivatkozásával. Ez ugyanis a cselekmény elkövetésekor – a határozat érvelése szerint – még nem volt hatályban. (A folytatólagosság dogmatikai kérdéseire a fegyelmi határozat nem tért ki.)

21. A fenti jogi érvelés mellett az eljárás alá vont ügyvéd felelősségét összességében: az ÜESZ 1.1.1. – 1.1.3. pontjaira, a 3.2. az Üt. 5. § (1) bekezdés a)-d) pontjaira alapítva a letétkezelés három

elemének elmulasztásában: a letéti szerződés megkötésének elmaradásában, a bevételi és kiadási bizonylatolás elmulasztásában látta megállapíthatónak. A jogkövetkezmény alkalmazásakor az Üttv. 108. § b) pontja szerinti pénzbírság összegének megállapítása körében az eljárás alá vont ügyvéd javára a FESZ 26.4. d) pontjára hivatkozással a 10 évet keresztül folytatott kifogástalan ügyvédi tevékenységet, terhére a privilegizált ügyvédi tevékenység körében való elkövetést vette figyelembe.

III.

A másodfokú fegyelmi eljárás

22. A másodfokú fegyelmi tanács kizárólag az eljárás alá vont ügyvéd terhére rótt, a letétkezeléssel kapcsolatos fegyelmi kérdéseket vizsgálta, minthogy az okiratszerkesztésre vonatkozóan fellebbezés egyik irányból sem érkezett; mind dr. .... ügyvéd, mind a fegyelmi biztos tudomásul vette az első fokú határozatban foglaltaknak ezt a részét. Külön megszüntető határozatot az első fokú fegyelmi tanácsnak ebben a kérdésben nem kellett hoznia, az eljárási szabályok lehetővé teszik azt, hogy az egyes, quasi megszüntetés hatálya alá eső részcselekményekre vonatkozóan csupán a határozat indokolásában térjen ki.

23. A letétkezelésre vonatkozó körben az eljárás alá vont ügyvéd fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

24. A másodfokú fegyelmi tanács az első fokú fegyelmi testület által megállapított tényállást – a már az első fokú eljárásban is rendelkezésre álló iratok tartalma alapján – alábbiakkal egészíti ki.

24.1. Az eljárás alá vont ügyvéd által készített adásvételi előszerződés második oldala a szerződő felek aláírását és az ügyvédi ellenjegyzést követően, kézirással a következő szöveget tartalmazza: „A letétbe helyezett ..... forintot a mai napon átvettem. 2013. augusztus 6.” Ezt a szövegrészt senki nem írta alá.

24.2. Az eljárás alá vont ügyvéd által csatolt igazságügyi írásszakértői vélemény szerint ez a kézzel írt feljegyzés nagy valószínűséggel ..... (eladótól) származik.

24.3. Az adásvételi előszerződés felbontásakor nem az eljárás alá vont ügyvéd működött közre.

25. A tényállás kiegészítésének fenti elemeit az első fokú határozat is tartalmazza, csak tévesen nem a III. fejezet szerinti tényállási részben, hanem a bizonyítékok értékelése körében, noha ezek egyértelműen tényállási elemek. Az így kiegészített tényállás a továbbiakban a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

26. A másodfokú fegyelmi tanács a jogi indokolás körében mindenekelőtt kiemeli, hogy az első fokú tanács példamutató szorgalommal és körültekintéssel térképezte fel a jogszabályváltozás – ebben az ügyben az átlagnál is nehezebben követhető – egyes elemeit és törekedett a megváltozott tartalom nyomán követésére. Ekként a szóba jöhető jogszabályi és szabályzati kör tekintetében az első fokú határozat, csekély kiegészítéssel a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

27. Nem vitásan – miként arra az első fokú fegyelmi tanács is utalt – elsőként azt kell eldönteni, hogy „melyik időtartományban hatályos jogot kell alkalmazni az eljárás alá vont ügyvéd magatartásának vizsgálatakor, főként, hogy a látszat azonossága ellenére jelentős distanciák vannak még a szövegszerűen azonos korábbi és újabb rendelkezések következményei között is.

28. Előjáróban mindenképpen utalni kell arra, hogy a hivatásrendi fegyelmi eljárásokra vonatkozó szabályok és eljárások többnyire általánosságban is – de az ügyvédségre vonatkozóan mindenképpen – azok szankciós jellege, egyes szankciók következményei, a vizsgálat módszertana és önmagában az ügyvédség közjogi beágyazottsága, valamint számos egyéb körülmény folytán klasszikusan a büntetőjogi jogterülethez állnak közel; ami a fegyelmi szabályok értelmezésekor is meghatározó körülmény. Nem véletlen, hogy – s e helyütt csupán két lényeges esetkört kiemelve – mind az Alkotmánybíróság, mind az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) számos tekintetben ugyanolyan elvi, jogi követelményeket és ugyanazon értelmezési tartományban állított fel a hivatásrendi fegyelmi, etikai szabályok alkalmazása körében, mint amelyek a büntetőeljárás keretében is érvényesülnek.

28.1. Az Alkotmánybíróság működése kezdetétől kimondottan az ügyvédi kamarai eljárásokra vonatkozóan is kiterjesztve értelmezi az ártatlanság vélelmének követelményét. Ennek keretében a 428/B/1998. AB határozatban, majd a 763/B/1998 AB határozatban is összefoglalóan „(...) rámutatott: az ártatlanság vélelmének az etikai eljárás során is, mindvégig érvényesülnie kell. Ez áll összhangban azzal, hogy az Alkotmánybíróság 1991-től kiterjesztően értelmezi az ártatlanság vélelmét [41/1991. (VII. 3.) AB határozat, 1624/B/1991. AB határozat, 39/1997. (VII. 1.) AB határozat].”

28.2. Az EJEB gyakorlat szintúgy azok közjogi beágyazottságának nyomvonalán haladva a szakmai szervezetek előtt folyó fegyelmi eljárásokra vonatkozóan is irányadónak tekinti az Emberei Jogok Európai Egyezménye 6. cikke szerinti, tisztességes eljárásra vonatkozó követelmények érvényesülését [Pl. Le Compte, Van Leuven és De Meyere v. Belgium, Philis v. Greece (No.2)]. Ebből viszont az is következik, hogy a fegyelmi eljárásban az Alaptörvénynek az eljárási alkotmányosságra vonatkozó XXVIII. cikke és az ezzel sok esetben szoros összefüggésben álló B) cikke is irányadó.

29. Az imént kifejtettekre figyelemmel, az alkalmazandó jog tekintetében az értelmezés kereteinek meghatározása azon, az első fokú határozatban lefektetett okfejtésre figyelemmel is elsődleges probléma, mely szerint az eljárási kérdéseket érintően a jelenleg hatályos, az anyagi jogi szabályok körében pedig a cselekmény elkövetésekor hatályos szabályokat kell alkalmazni (20. pont). Ugyanakkor mind az Üt-ben, mind az Üttv-ben, mind pedig a különböző időpontokban hatályos szabályzatokban keverednek az anyagi és az eljárási természetű rendelkezések; minek folytán a kérdést nem lehet leegyszerűsíteni a büntetőjogból ismert anyagi jogi és eljárási kódex alkalmazásának rendjére. Azaz az ügyvédi fegyelmi eljárásra nem könnyen adaptálható azon egységes és következetes büntetőjogi gyakorlat, amely tiltja az „öszvérmegoldások” (az elkövetéskori és elbíráláskori szabályok vegyítésének) alkalmazását vagy amely a visszaható hatály tilalmára vonatkozik. Nem automatikusan érvényesül a cselekmény/vétkes magatartás rendbeliségének, a természetes és a törvényi egységnek, a cselekmény stádiumának büntetőjogi

aspektusok szerinti vizsgálata sem (ennek nincs is egységes „fegyelmi” dogmatikája), különös tekintettel arra, hogy a „fegyelmi vétségnek” nem létezik olyan törvényi definíciója, amelyet a Btk. általános része a bűncselekmény-fogalomra, különös része pedig az egyes bűncselekményekre tartalmaz. Meghatározhatatlan továbbá azon keretszabályoknak a rendje, amelyek a fegyelmi vétség anyagi jogi rendelkezését kitöltik. A keretkitöltő rendelkezéseknek egy része maga is csak újabb keret jellegű rendelkezés, amelyet nem jogszabályi meghatározás, hanem csak a változó jogi környezetben keletkezett precedensek töltenek meg tartalommal; például: az ÜESZ szabályai. A szándékosság, gondatlanság fogalma szintúgy nem meghatározott, az csak a szemléletbeli analógiához közelítő jogalkalmazással vezethető le a Btk-ból.

30. Utalni kell továbbá arra, hogy a büntetőjogi szabályok, elvek és precedensek még az értelmezés során igénybe vett segédlet szintjén sem vehetők át korlátlanul. Ennek gátat szab – egyebek között az a körülmény – hogy a **tisztességes eljárás hatálya alá eső ügyvédi fegyelmi eljárásban – a jogértelmezés során – sem idézhető elő olyan helyzet, amely visszamenőleges hatállyal vagy akár az értelmezésre közvetlenül irányadó, megfelelő jogszabályi rendelkezés hiányában az eljárás alá vont ügyvéd hátránya** esik. Az analógia alkalmazása a büntető anyagi jogban egyenesen tilos, az olyan eljárásokban pedig, amelyek a nemzeti jog szerint a „közjog” részét képezik, de amelyek eredménye döntő a magánjogokra és kötelezettségekre, ennek határt szab az eljárás tisztességének szerteágazó követelménye. Attól sem lehet továbbá eltekinteni, hogy a – más jogágakban – **kötött**, és a napi gyakorlatban meghatározott tartalommal érvényesülő **jogi fogalmakat** nem lehet az adaptálhatóság érdekében feloldani, mert ez sérti a jogbiztonság és ezen keresztül a tisztességes eljárás követelményét.

31. Az első fokú fegyelmi tanács – a fegyelmi biztos indítványával egyezően – az eljárás alá vont ügyvéd tevékenységét a folytatólagosság egységébe tartozónak tekintve, a letétkezeléssel kapcsolatos egyes, külön-külön is szankcionálható és időben is részben elkülönülő ügyvédi mulasztások miatt azon az alapon állapította meg a felelősségét, hogy az utolsó mozzanat: a kiadási bizonylatolás a mai napig nem ment teljesezésbe. Ezzel azonban egyúttal eldöntötte azt az anyagi jogi kérdést is, amely a cselekmény elévülésére vonatkozott. Minderre viszont úgy került sor, hogy a bizonyításból és a cselekmény releváns körülményeiből eleve kirekesztette annak a – tényálláshoz tartozó – elemnek a vizsgálatát, ami a letét kifizetésére vonatkozott, ezzel prolongálva azt is, hogy a kiadási bizonylat esedékességének időpontja és az ahhoz kapcsolódó jogi következmények egyáltalán ne legyenek vizsgálhatóak.

32. Az első fokú fegyelmi tanács álláspontja azonban részben dogmatikailag is ellentmondásos és hibás, részben pedig a történeti tényállás kapcsán, a vizsgálható bizonyítás körének előzetes korlátozása folytán sérti mind az ártatlanság vélelmét, mind a tisztességes eljárás tágabb követelményrendszerét.

33. Az ügyvédi fegyelmi eljárásra, a fegyelmi vétségekre vonatkozóan sem a törvény, sem a szabályzatok nem tartalmazzák az egység-többség-halmazat alkalmazására vonatkozó rendelkezéseket, sem pedig az oktatást célzó vagy más tudományos irodalom nem dolgozta ki ennek elméletét; miként irányadó alkotmánybíróági vagy egyéb felső-bíróági precedensek sem állnak közvetlenül e körben rendelkezésekre. A konkrét ügyben azonban a kérdés vizsgálata

megkerülhetetlen. Az első fokú fegyelmi határozat – ellentmondásosan – a folytatólagosság egységébe foglalta a letétkezeléssel kapcsolatos ügyvédi mulasztások valamennyi mozzanatát, miközben az elévülést azon az alapon zárta ki, mintha az utolsó mozzanat (a kiadás bizonylatolásának elmaradása) állapot-magatartás lenne.

34. A büntetőjogi dogmatika – az általános tanok keretében – erre a problémakörre vonatkozóan évszázados elméleti rendező elvekkkel és gyakorlati rutinnal rendelkezik, amely az absztrakt (ám lényeges) elemeit tekintve irányadó lehet a fegyelmi eljárásban is. A fegyelmi vétség természete is vizsgálható a tényállásszerűségéből kiindulva, azaz első lépésben azt kell megvizsgálni, hogy hány esetben valósult meg olyan magatartás, ami a fegyelmi eljárásban irányadó anyagi jogi szabályok valamelyikébe ütközik. A többes tényállásszerűség esetén pedig vizsgálandó az is, hogy ezek a magatartások egyszerre, egy vagy több mozzanattal (tevékenység-sorozattal), adott esetben egymást feltételezve, de összességében egy tényállással körülírhatóan avagy külön-külön egymástól függetlenül kerültek elkövetésre.

35. A letétkezelés szabályai többféle módon, egymástól teljesen független magatartásokkal, tevékenységgel vagy mulasztással is megszeghetők, s jellemzően ezek mindegyike írott szabályokat sért, következésképpen a fegyelmi érkelés körébe vonható. A pénztétet kezelésének meritumához tartozóan alapvetően hármas osztatú követelményrendszer állítható fel, amelyek mind önálló mozzanatot, önálló cselekvőséget (mulasztást) takarnak és megszegésük nem szükségképpen jár együtt: a letéti szerződés létrehozása, a letét bevételezése bizonylatolással, a letét kiadása bizonylatolással. Ezek közül bármely követelmény megszegése megalapozhat fegyelmi vétséget, minthogy önállóan és külön-külön is az Üttv. 107. a) pontjában meghatározott, jogszabályban, illetve szabályzatban foglalt kötelezettség megszegését jelentik és jelentették az eljárást megalapozó ügyvédi feladat ellátásának időpontjában is. [A hármas alapkövetelmény mellett persze vannak még további „megszeghető” gondossági kötelezettségek és egyéb szabályok (például kamarai bejelentés), amelyek az alapcselekménytől elkülönülnek, de ugyanúgy önálló fegyelmi vétségek. Ez jelen esetben irreleváns.]

36. A pénztétet kezelésével kapcsolatos fentebb említett egyes cselekmények, minthogy önállóan, egymástól időben elválva is elkövethetőek, külön-külön is a fegyelmi vétség befejezett alakzatát valósítják meg, úgynevezett egymozzanatú magatartások. Ezek tehát a folytatólagosság egységébe több okból sem tartozhatnak, részint az egymozzanatúság okán, de főképpen azért nem, mert a folytatólagosság a büntetőjogban sem természetes, hanem – az összefoglalt és az összetett bűncselekményhez hasonlóan – törvényi egység; annak a megvalósulási feltételeit törvény határozza meg. Az Üttv. fegyelmi szabályai azonban nem tartalmazznak ilyen, a folytatólagosság kritériumait meghatározó feltételrendszert, s ennek a büntetőjogból való automatikus átvétele már olyan analógia lenne, ami nem fér össze a tisztességes eljárás követelményével.

37. A folytatólagosság mindemellett a büntetőjogban sem jelenti azt, hogy az egyes részeselekmények elkövetésének időpontját ne kellene pontosan beazonosítani, ez ugyanis a folytatólagosság kérdésétől független tényállási elem. Szintúgy nem jelenti azt sem, hogy bizonyos, a történeti tényállás szempontjából fontos részelemek a folytatólagosság megállapíthatósága okán tisztázatlanok maradhatnak, vagy releváns jogi tényekre a bíróság nem állapít meg tényállást. (Ez

utóbbi körülmény mindig is hatályon kívül helyezési okot jelentett a határozat megalapozottságának vizsgálatakor.) Ezen az alapon tehát a fegyelmi eljárásban sem lehet megkerülni az elkövetés időpontjának tisztázását.

38. A folytatólágosság törvényi egysége mindezen felül az anyagi büntetőjogban ugyanazon tényállás megvalósítását jelenti, egységes elhatározást, azonos sértettet, rövid időközön belüli új elkövetést feltételez. Ezen kritériumok fennállása a jelen esetben részben egyébként is tisztázatlan és nem is tisztázható, a felderített részében pedig nem mindenben feleltethető meg a büntetőjogi dogmatikának, s így az anyagi büntető jog szerinti kötött jogi fogalomnak. A fegyelmi szabályok esetében definitive nem értelmezett például a sértett fogalma, miként az sem, hogy a fegyelmi vétségek mindegyikének van-e sértettje, vagy vannak olyanok, amelyeket a büntetőjog sértett nélküli delictumnak tekint (esetleg alapvetően ez utóbbi kategóriába tartozóként kell-e felfogni valamennyi fegyelmi vétket); akkor viszont fogalmi elem hiányában nem is sorolhatók a folytatólágosság törvényi egységébe. A letétkezelés szabályainak megszegése bizonyosan nem kötődik mindig a természetes vagy jogi személy ügyfélhez, még csak nem is mindig kell arról az ügyfélnek tudomást szereznie (például: bejelentési kötelezettség), tehát ezen az alapon sem közelíthető a rendszertani megoldás a büntetőjoghoz. Arra sincs kádencia, hogy a háromféle klasszikus mulasztás azonos cselekmény lenne; egymáshoz képest legfeljebb jellegében azonos a bizonylatolás, azzal, hogy annak végpontján jellemzően eltérő személyek vannak (ami az azonos sértett fogalmát kizárja), de már egészen más típusú elkövetési mód a szerződés elmulasztása. Ekként ha valaki mindhárom vétkes mulasztást elköveti, az is legfeljebb azonos jogi tárgyra vonatkozóan elkövetett folyamatos, de nem folytatólágos cselekmény.

39. A „folyamatos mulasztás”, ugyanakkor nem automatikusan azonos az „állapot cselekménnyel”, ami viszont szemben a folytatólágosság törvényi egységével a büntetőjogban is a természetes egység körébe tartozik. Az ellenben dogmatikailag és fogalmilag is teljesen kizárt, hogy a természetes egységet a törvényi egység generálja, ugyanis a törvényi egységet a büntetőjogi dogmatika nem a természetes egységből veszi ki, hanem a halmazati szabályok hatálya alól. A cselekmények ismétlődése – adott esetben azonos cselekménynek tekintve az azonos letéthez kapcsolódó különböző mulasztásokat – ismét nem hoz létre állapot-cselekményt, mivel ez a természetes egység – állapot-delictumtól elváló, újabb – olyan önálló formája, ahol a különös részi tényállás megállapításában eleve a törvény kívánja meg a magatartások ismétlődését. Végezetül pedig az állapot cselekmények szükségképpen jellemzője, hogy az elkövetőnek bármikor, önszántából és önhatalmúlag, mindenki másnak a közbejövete nélkül módjában áll megszakítani az állapotot, ezzel megszüntetni a cselekmény folyását és megnyitni az elévülési időt. Az állapot cselekményként való aposztrofálás sem jelenti tehát azt, hogy megkerülhető az elkövetés időpontjának tisztázása és a tényállás részévé tétele.

40. Az előzőekben kifejtettekből következik, hogy pusztán az a körülmény, miszerint az eljárás alá vont ügyvéd azonos letéthez kapcsolódóan, egymást követően, különböző szabályokat szegett, sem folytatólágos, sem állapot cselekményt nem hoz létre. A szerződés elmulasztása – melynek meg kell előznie a bizonylatoláshoz kötött egyéb szabályszegéseket – jellegében is elválk a további mulasztásoktól, s attól még nem marad fenn örökösen az „állapot”, hogy a szerződés később sem, a gazdasági események után sem jön létre. A szerződés létrehozása önálló lépés, aminek az

elmulasztása akkor befejezett, amikor az ügyvéd ezt a lépést kihagyja a letétkezelésből, de legkésőbb a bevételezést megelőző „pillanatban” elkövetettnek minősül. Ebben az esetben ez – dátumszerűen – 2013. augusztus 6-án bekövetkezett, minthogy ezt a dátumot az eljárás alá vont ügyvéd és a bejelentő is egymással szó szerint megegyezően jelölték meg a bevételezés napjaként.

41. A pénzletét bevételezése és a kiadása is egymástól elváló, önállóan bizonylatolandó gazdasági esemény, amit a szerződés lététől vagy hiányától függetlenül az ügyvédnek meg kell tennie. A számvitelileg is dokumentálandó gazdasági eseményeket pedig azok tényleges megvalósulásakor, vagy a törvényben megszabott határidőn belül kell adminisztrálni is (ez számos büntető anyagi jogi tényállás alapja); az utólagos bizonylatolás legfeljebb enyhítő körülmény, ám nem teszi „semmissé” a mulasztást. „Következmények alóli mentesülés” ehhez csak akkor társul, ha ezt törvény kimondja. A kétféle bizonylatolás egymást követő elmulasztása tehát semmiképpen nem minősül „jogellenes állapot” fenntartásával elkövethető cselekménynek. A pénzletét a vizsgált cselekmény idején hatályban lévő, az ügyvédek letét- és pénzkezeléséről szóló 4/1999. (III. 1.) MÜK szabályzat II. fejezet 10. pontja szerint is bizonylatolási kötelezettség alá eső ügyvédi tevékenységnek, ergo számvitelileg is dokumentálandó gazdasági eseménynek minősült, amiből következően ha annak kifizetése megtörtént, akkor a bizonylatot azon a napon, a kifizetéssel egyidejűleg kellett volna kiállítani amikor erre sor került. Ez egymozzanatú cselekmény, ami nem pótolható az idők végezetéig és – eltérően az állapot bűncselekményektől – ennek az állapotnak a megszüntetésére, felszámolására, a következmények elhárítását generáló, jogilag releváns módon önszántából, önhatalomból nincs is módja az ügyvédnek; az állapotot nem tudja megszakítani, az elkövetési időpontot módosítani. A kifizetés keletkezteti a bizonylatolás kötelezettségét, ami pedig nem állapot, hanem egy mozzanata a pénzletét kezelésének. Ha nem történt meg a letét kifizetése a kiadási bizonylatolással az eljárás alá vont ügyvéd nincs is késedelemben (attól függetlenül sem, hogy ez megvalósít-e más cselekményt), ha azonban az átadás/utalás megtörtént és adminisztrációs feladatot mulasztott, többé nem lesznek olyan feltételek, amikor ezt jogszerűen pótolni tudná, mert azzal újabb, esetlegesen a fegyelmi felelősség kereteit is meghaladó cselekményt követne el. (Miként például a számlaadási kötelezettség elmulasztása is azonnali adóhatósági következményekkel jár és nem is függ attól, hogy például a számla a pénztárgép online memóriájában vagy papíralapon megvan-e.)

42. Az első fokú fegyelmi határozat – a másodfokú tanács által is támogatottan – az alkalmazandó jog köréből kirekesztette a letét- és pénzkezelés, valamint a letétnyilvántartás részletes szabályairól szóló 1/2014. (XI. 03.) MÜK szabályzatot. Ugyanakkor a határozatban rögzített, a letét dokumentálásával elkövetett mulasztást az első fokú fegyelmi tanács még „máig” is pótolható (soha le nem járó) „állapotnak” tekintette, s emiatt helyezkedett arra az álláspontra, hogy a fegyelmi vétség nem évült el. Amennyiben azonban ez így lenne, az első fokú fegyelmi tanácsnak éppen, hogy alkalmaznia kellett volna a hivatkozott szabályzatot, mivel annak záró rendelkezése a 33. § (4) bekezdésében arra kötelezte a hatályba lépéskor letétet kezelő ügyvédet, hogy az összes pénzletét 2015. december 31-ig be kell jelentenie a kamara elektronikus nyilvántartásába. Ha élő letét esetén ez nem történt meg, akkor az olyan szabályszegés, ami jelen eljárás indulásakor még fegyelmi vétség alapja lett volna, mint határidőhöz kötött kötelezettség mulasztás; mára azonban ez is elévült.

43. A fentiekből következően semmiképpen nem kerülhető meg az, hogy a fegyelmi eljárásban az

eljáró fegyelmi tanács „állást foglaljon” a letét kifizetésével kapcsolatban, mert a kifizetés napja egyben a bizonylatolás elmulasztásának a napja is, amihez az eljárás alá vont szempontjából kiemelkedően fontos körülmény: az elévülés kezdő napjának meghatározása kapcsolódik. A bizonyításból és a tényállás megállapításából nem rekeszhető ki eleve az a bizonyítás, és a bizonyítás eredményéből a megfelelő következés levonása, amely az eljárás alá vont számára esetleg kedvező eredményre vezet. Ez automatikusan a bűnösség vélelmét feltételezné, ami szembemegy az Alaptörvénynek az Alkotmánybíróság által is kiemelt értéknek tekintett és a fegyelmi eljárásban is megkövetelt, az eljárás alá vontat megillető ártatlanság véelme elvének érvényesülésével. Végeredményében pedig ez a tisztességes eljárás követelményének sérelmét, a favor defensionis és az in dubio pro reo elvének kiüresítését jelenti.

44. Az első fokú fegyelmi eljárásban megvolt minden lehetőség, adott volt minden bizonyíték arra, hogy az előző pontban említett alapjogi és eljárási jogsérelem elkerülhető legyen. A felvett bizonyításból ugyanis – az eljárás alá vont ügyvéd nyilatkozatából, (a másodfokú eljárásban a tényállás részévé tett) az írásszakértői véleményből – ugyanis nem az következik, hogy nem lehet állást foglalni az elkövetés napja és egyben az elévülés kezdőnapja körében, hanem minimálisan az, hogy a dr. .... eljárás alá vont ügyvédnek a letét kifizetésre irányuló, a 2013. augusztus 6-i napra vonatkozó érdemi nyilatkozata ebben az eljárásban nem volt cáfolható. (A kifizetés tényének cáfolására egyébiránt a bejelentő nyilatkozata sem alkalmas, s cáfolatot nem is tartalmaz, hiszen az általa elmondottak szerint ő írta alá előbb a szerződést, ő volt a letevő, mely körben egyező előadást tett az eljárás alá vont ügyvéddel.) Más eljárás pedig a letét ügyében nem volt folyamatban, ami cáfolta volna a fegyelmi eljárás során felderített és felderíthető körülményeket. Így csak az állapítható meg, hogy az elévülés kezdő napja 2013. augusztus 6-a, a letét kifizetésének – meg nem cáfolt – napja.

45. Mindemellett az elévülés kérdésében, a kezdő időpont kötelező megállapítása körében az Üttv. szabályai is a fentebb kifejtett értelmezést támogatják. Ugyanakkor az első fokú fegyelmi tanács ezeket a rendelkezéseket – tévesen – rekesztette ki az alkalmazandó jog köréből, azzal, hogy az anyagi jogi szabályok tekintetében a korábban (elkövetéskor) hatályos jogot alkalmazza, miközben nem vizsgálta, hogy az új anyagi jogi szabályozás az eljárás alá vontra kedvezőbb következmények alkalmazását támogatja-e.

46. Kétségtelen tény, hogy – szemben a büntető anyagi jog rendelkezéseivel és a kapcsolódó joggyakorlattal – sem az Üttv, sem a FESZ nem tartalmaz megfelelő rendelkezést és nincs is hozzáfűződő joggyakorlat, hogy a jogszabályváltozásra figyelemmel az eljárás alá vont számára kedvezőbb anyagi jogi természetű fegyelmi szabályok érvényesülése követelmény, s hogy ennek miként kell érvényt szerezni. Az Üttv. átmeneti rendelkezései azonban a 208. § (22) bekezdésében kivételt nem tűrő szabályként írják elő, hogy az Ütv. szabályai meddig alkalmazhatók: 2019. január 1-jéig, de legkésőbb a regionális fegyelmi bizottságok megalakulásáig. Minthogy a jelzett időpont elmúlt, s minthogy az első fokú határozatot már a regionális fegyelmi bizottság fegyelmi tanácsa hozta, mindkét olyan feltétel bekövetkezett, amely az Ütv. alkalmazását kizárja. A FESZ 42.1. pontja ugyanezen szabályt tartalmazza. A 42. 2. és 42.3. pontjai sem a fegyelmi eljárásra, hanem csak azon belüli eljárási cselekményekre teszik lehetővé a már megkezdett eljárási cselekménynek a korábbi FESZ szerinti alkalmazását. Ebből következően az első fokú fegyelmi eljárásban sem lett

volna mód az Ütv és az ÜESZ – pontosabban annak megfelelő részei – anyagi jogi szabályként történő alkalmazására, s a másodfokú fegyelmi tanács álláspontja szerint az egyébként nem is kedvezőbb az eljárás alá vont ügyvédre.

47. Nem vitásan az első fokú fegyelmi határozat helyesen rögzíti, hogy az ebben az ügyben kulcsszerepet játszó elévülés szempontjából nincs különbség az elévülés időtartama tekintetében az Ütv és az Üttv. rendelkezései között: az egyaránt három év [Ütv.41. §, Üttv. 112. §]. Abban a tekintetben van azonban distancia, hogy szemben az Ütv-vel az Üttv. meghatározza, méghozzá differenciáltan, a cselekmények természetéhez igazodva, az elévülés időpontjának kezdetét. E szerint létezik határidőhöz kötött kötelezettség mulasztáshoz kötött, jogellenes állapot fenntartásával előidézett, és az elkövetés napjához kötött elévülési időpont. Vagyis az semmiképpen nem kerülhető meg a fegyelmi eljárásban – amikor éppen ez a főkérdés – hogy a lehetséges elévülési esetkört a fegyelmi tanács ne állapítsa meg. A jelen ügyben sem helyezkedhetett volna tehát arra az álláspontra, hogy nem vizsgálja a letét kiadási bizonylatolására vonatkozóan irányadó időpontot, azaz „ne tegyen megállapítást” a letét kifizetésével kapcsolatban.

48. Megjegyzi a másodfokú fegyelmi tanács, hogy az elévülés intézményéhez kapcsolódó rendelkezések akkor sem lennének az eljárás alá vont ügyvéd terhére értelmezhetők, ha a kifizetés és egyben fegyelmi mulasztás napja nem lenne megállapítható. A „nem megállapított/megállapítható” tényhez, körülményhez a fentebb kifejtettek szerint a fegyelmi eljárásban is társuló, az ártatlanság vélelmének elvéből és az eljárás lezárásakor ehhez kapcsolódó in dubio pro reo elvéből következően nem kapcsolódhat felelősségre vonás. Mindemellett az elévülés intézményéhez olyan alkotmányos követelmények tartoznak, amelyeket az Alkotmánybíróság általános érvénnyel és minden eljárásra irányadóan, közvetlenül az Alkotmányból következően levezetett, s amelyeket az Alaptörvény hatálya idején is fenntartott.

49. Az állam büntető hatalmának az elévülési szabályok révén történő szigorú kontroll alá helyezése, az elévülési szabályok kiterjesztő értelmezésének tilalma már a 41/1993. (VI. 30.) AB határozat óta megmásíthatatlan elv az alkotmányos gyakorlatban. Az Alkotmánybíróság legutóbb 13/2017. (VI. 19.) AB határozatban foglalta össze az elévülésre irányadó alapjogilag releváns elveket. A korábbi döntésekre utalva a testület kifejtette, hogy az elévülés még az állam büntető hatalmának is korlátokat szab és csak a legsúlyosabb büntetőjogi következményeket illetően, ám ott is csak kivételesen engedi meg annak a bizonytalan helyzetnek a fenntartását, amely a felelősségre vonás el nem évüléséből fakad. A lezáratlan jogviszonyok lezárása, a függő helyzetek felszámolása a jogbiztonságot szolgáló eminens érték, s a büntető hatalom gyakorlását is azért kell korlátok közé szorítani, mert sem a társadalom, sem az elkövető nem tartható ésszerűtlen indok alapján vagy alaptalanul hosszú ideig bizonytalanságban.”(...) bizonyos idő elteltével a büntetés már nem tudja betölteni a célját, nem váltja ki a szankcionálás által elérni kívánt joghatást.” A „jogi béke” túlságosan elhúzódó visszaállítás generálpreventív célt már nem tölt be és az elkövetővel szembeni speciálpreventív cél, a jó útra terelés célzó hatás is elenyészik. A 16/2014. (V. 22.) AB határozat az EJEB vonatkozó gyakorlatát – számos kontextusban – áttekintve azt is kiemelte, hogy a 7. cikkely ellentétes a büntető jogszabályoknak a terhelt hátrányára történő kiterjesztő értelmezése, akár analógia akár más hasonló jogértelmezés útján.

50. Nyilvánvaló, hogy ha a szakmai fegyelmi vétségnél jóval súlyosabb, általános érvényű, mindenkit terhelő büntetőjogi felelősségre vonás keretében sincs az a cél, ok, védelmi érdek, ami akár csak eltűrhetővé tenné az elévülés korlátlan és korlátozhatatlan prolongálását, a fegyelmi felelősségre vonási szabályoknak sem adható olyan értelem, ami a jogbiztonsághoz, emberi méltósághoz, tisztességes eljáráshoz való jogra irányadó elveket felülírja. Ezért általában sem járható az az út, amely egyébként bizonyítható, vizsgálható tények, körülmények fegyelmi eljárásban való tudatos megkerüléséhez fűz olyan konzekvenciákat, amelyek az eljárás alá vont ügyvédre csak és kizárólag nyilvánvalóan hátrányosak lehetnek. Fegyelmi eljárást is csak addig lehet folytatni, amíg annak megvannak a tisztességes eljáráshoz való jogot garantáló jogi keretei, van speciálpreventív és generálpreventív célja. A fegyelmi jogszabályok tartalmának olyan értelmezése azonban, ami – mint jelen esetben – már a lehetséges büntetőjogi elévülési időn is túl és az irányadó általános polgári jogi elévülési időt is meghaladva fegyelmi következményt fűz egy bizonytalan feltételezéshez nem szolgálja a szakmai szabályok tiszteletét és az etikai, fegyelmi eljárások hitelességét sem, de ellentétes magával az Üttv-vel is. Ennek a 112. § (3) bekezdése ugyanis azt is kimondja, hogy az a fegyelmi vétség, amely bűncselekmény törvényi tényállását valósítja meg, a bűncselekmény büntetőségének elévülésével egyidejűleg évül el. Ebből indirekt módon következik, hogy az ennél kisebb súlyú, bűncselekményt meg sem valósító vétségek esetén nem lehet tehát odáig elmenni, hogy az „értelmezett” elévülési idő a súlyosabb helyzetre irányadó büntetőjogi elévülési időt is meghaladja. A jogrendszer felelősségi szabályainak megvan a maga rendeltetése; a fegyelmi eljárás célja pedig semmiképpen nem az, hogy az ultima ratiónak, a szankciós zárkőnek számító büntetőjogi szigort felülírja.

51. A fentebb kifejtettekre tekintettel a másodfokú fegyelmi tanács az első fokú határozatot az Üttv 138. § (1) bekezdés *b*) pontjára és a FESZ 35. 3. bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az iratok alapján kiküszöbölhető megalapozatlanságot orvosolva, az első fokú döntést megváltoztatta és a fegyelmi eljárást az Üttv. 112. § (2) bekezdés *c*) pontjában foglaltakra figyelemmel megszüntette.

A másodfokú eljárás átalányköltségének a mértékére és viselésére vonatkozó rendelkezés a 20/2018. (XI.26.) MÜK Szabályzat 40.2.c/ pontján és a 40.6.pontján alapul.

A jogorvoslat lehetőségéről történő tájékoztatás a 2017. évi LXXVIII.tv. 139. §-án alapul.

Budapest, 2019. július 8.

Magyar Ügyvédi Kamara 4. számú másodfokú fegyelmi tanácsa